

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

Факультет економіки, соціальних технологій та туризму

Кафедра інтелектуальних систем та цифрових технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-педагогічної роботи

 **Ігор ЧОРНОДІД**

«31» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК21

Етика та відповідальність у використанні ІІІ в освітній безпеці

Освітньо-професійна програма

«Професійна освіта. Управління інформаційною безпекою»

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Галузь знань А Освіта

Денна та заочна форми навчання

Мова викладання — українська

Київ 2026

Відомості про розроблення і погодження

Укладач і викладач: Кашина Ганна Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій.

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року.

Завідувач кафедри _____ Ганна КАШИНА

Рекомендовано Вченою радою факультету економіки, соціальних технологій та туризму.

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року.

Декан факультету _____ Сергій ШОЛУДЧЕНКО

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол № 1 від «31» серпня 2026 року.

Голова ради _____ Ігор ЧОРНОДІД

© АПСВіТ, 2026 рік

© Ганна КАШИНА, 2026 рік

1 Опис навчальної дисципліни

Показник	Денна форма	Заочна форма
Статус	Вибіркова	Вибіркова
Обсяг	3 кредити ЄКТС / 90 годин	3 кредити ЄКТС / 90 годин
Лекції	20 годин	12 годин
Практичні заняття	10 годин	6 годин
Самостійна робота	60 годин	72 годин
Підсумковий контроль	Залік	Залік
Змістові модулі	2	2
Семестр	1–3 за індивідуальним планом	1–3 за індивідуальним планом
Рекомендований семестр	1–3	1–3

Кожний змістовий модуль становить 45 годин: модуль 1 — теми 1–3, модуль 2 — теми 4–6. Підготовка проєкту, модульних перевірок і заліку входить до самостійної роботи. Додаткові години понад 90 не нараховуються.

2 Мета, завдання та передумови

Обґрунтовувати етичні правила використання ІІІ в освітніх і безпекових рішеннях. Дисципліна поглиблює індивідуальну підготовку магістра професійної освіти; технічні й управлінські дії пов'язуються з безпечним навчанням та педагогічним використанням результату.

Завдання: засвоїти поняття та методи дисципліни; обґрунтовувати рішення в освітньому контексті; виконувати тематичні завдання з документуванням доказів; інтегрувати результати у прикладний продукт і пояснювати їх педагогічне застосування.

Передумови — базова цифрова грамотність і підготовка попереднього рівня освіти. Профільні поняття ОК7–ОК8 опрацьовуються до відповідного завдання або підтверджуються вхідною діагностикою. Інші вибіркові дисципліни не встановлюються обов'язковою умовою доступу.

3 Компетентності та результати навчання

Дисципліна поглиблює наведені компетентності та результати ОПП. Їх формулювання відтворено з ОПП; вибір дисципліни не замінює забезпечення обов'язкових результатів обов'язковими освітніми компонентами.

Загальні та спеціальні компетентності

ЗК6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК4. Здатність аналізувати, прогнозувати, критично осмислювати проблеми у професійній освіті, приймати ефективні рішення щодо їх розв'язання.

СК9. Здатність забезпечувати академічну доброчесність, цифрову етику та відповідальне використання цифрових технологій і штучного інтелекту в професійній освіті.

СК11. Здатність розробляти, впроваджувати й оцінювати політики та процедури управління інформаційною безпекою цифрового освітнього середовища з урахуванням вимог законодавства і захисту персональних даних.

Програмні результати навчання

РН5. Обирати оптимальну стратегію колективної діяльності, міжособистісного спілкування та взаємодії для реалізації комплексних проєктів у професійній освіті та міждисциплінарних проєктів з урахуванням етичних, правових, соціальних та економічних аспектів.

РН12. Дотримуватися принципів академічної доброчесності та цифрової етики, відповідально використовувати цифрові технології й штучний інтелект, забезпечувати прозорість, безпеку та етичне управління освітніми даними.

РН14. Розробляти політики та процедури інформаційної безпеки освітньої організації, визначати правила доступу, оброблення і захисту персональних даних, резервного копіювання та контролю виконання встановлених вимог.

Вимірювані результати дисципліни

Код	Результат дисципліни	Зв'язок з ОПП	Доказ
РД1	Описати об'єкт і вихідні дані, визначити щонайменше три критерії якості рішення та обґрунтувати їх освітню доцільність.	ЗК6, СК4; РН5	Тематичні завдання 1–2
РД2	Виконати шість тематичних завдань, подати результати та відтворювані докази виконання відповідно до розділу 6.	СК4, СК9, СК11; РН5, РН12, РН14	Продукти тем 1–6

Код	Результат дисципліни	Зв'язок з ОПП	Доказ
РД3	Перевірити рішення за визначеними критеріями; зіставити очікувані та фактичні результати щонайменше двох перевірок і пояснити обмеження.	СК11; РН12, РН14	Протоколи перевірки; модулі
РД4	Інтегрувати результати у прикладний продукт, представити його освітнє застосування й захистити особистий внесок.	СК9, СК11; РН14	Проект і захист

РД — локальні позначення результатів дисципліни. Кількісні параметри визначають обсяг навчального завдання. Підсумковий продукт: Політика відповідального застосування ІІІ та розбір етичних дилем.

4 Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади та початкові рішення

Тема 1. Етична рамка

Цінності, права учасників, відповідальність та розмежування дозволеного й доцільного.

Очікувана професійна дія: Проаналізувати дилему автоматизованого освітнього рішення.

Тема 2. Прозорість використання

Розкриття інструмента, межі внеску ІІІ, походження матеріалів і перевірка авторства.

Очікувана професійна дія: Розробити форму декларування використання ІІІ.

Тема 3. Приватність і дані

Мінімізація, конфіденційність, навчальні набори та доступ до чутливих матеріалів.

Очікувана професійна дія: Оцінити ризики передавання даних AI-сервісу.

Змістовий модуль 2. Перевірка, інтеграція і професійне застосування

Тема 4. Справедливість і доступність

Нерівномірні похибки, дискримінаційні наслідки та рівноцінні формати навчання.

Очікувана професійна дія: Перевірити модельне AI-рішення за етичними критеріями.

Тема 5. Людська відповідальність

Повноваження, оскарження, виправлення, документування й припинення автоматизації.

Очікувана професійна дія: Побудувати маршрут перегляду автоматизованого рішення.

Тема 6. Політика та навчання

Правила використання, приклади ситуацій, контроль виконання та перегляд.

Очікувана професійна дія: Захистити політику і сценарій обговорення дилеми.

5 Тематичний план і розподіл годин

Денна форма навчання

№	Тема	Л	П	СР	Усього
1	Етична рамка	4	2	9	15
2	Прозорість використання	4	2	9	15
3	Приватність і дані	3	2	10	15
4	Справедливість і доступність	3	2	10	15
5	Людська відповідальність	3	1	11	15
6	Політика та навчання	3	1	11	15
	Разом	20	10	60	90

Заочна форма навчання

№	Тема	Л	П	СР	Усього
1	Етична рамка	2	1	12	15
2	Прозорість використання	2	1	12	15
3	Приватність і дані	2	1	12	15
4	Справедливість і доступність	2	1	12	15

№	Тема	Л	П	СР	Усього
5	Людська відповідальність	2	1	12	15
6	Політика та навчання	2	1	12	15
	Разом	12	6	72	90

Л — лекції; П — практичні заняття; Лб — лабораторні заняття; С — семінарські заняття; СР — самостійна робота. Розподіл між темами деталізує загальний обсяг дисципліни. Календар занять і подання робіт повідомляється до початку навчання.

6 Навчальні заняття та завдання

Усі шість занять утворюють послідовність роботи над одним модельним об'єктом. За кожний тематичний продукт можна отримати до 8 балів. Виконання на занятті та самостійне доопрацювання разом формують один продукт, який оцінюється один раз.

Практичне заняття 1. Етична рамка

Аудиторний час: денна форма — 2 год.; заочна форма — 1 год.

Завдання: Проаналізувати дилему автоматизованого освітнього рішення. Визначити вихідні умови, пояснити спосіб виконання та додати матеріали, за якими можна перевірити результат.

Звіт і перевірка: подати тематичний продукт, короткий опис виконаних дій та зіставлення очікуваного й фактичного результату. Зафіксувати джерело вихідних матеріалів, виявлені обмеження та запропоноване доопрацювання.

Критерії: відповідність завданню теми; коректність методу; достатність доказів; зрозумілість документації. Розподіл 8 балів наведено в розділі 10.

Практичне заняття 2. Прозорість використання

Аудиторний час: денна форма — 2 год.; заочна форма — 1 год.

Завдання: Розробити форму декларування використання ІІІ. Визначити вихідні умови, пояснити спосіб виконання та додати матеріали, за якими можна перевірити результат.

Звіт і перевірка: подати тематичний продукт, короткий опис виконаних дій та зіставлення очікуваного й фактичного результату. Зафіксувати джерело вихідних матеріалів, виявлені обмеження та запропоноване доопрацювання.

Критерії: відповідність завданню теми; коректність методу; достатність доказів; зрозумілість документації. Розподіл 8 балів наведено в розділі 10.

Практичне заняття 3. Приватність і дані

Аудиторний час: денна форма — 2 год.; заочна форма — 1 год.

Завдання: Оцінити ризики передавання даних AI-сервісу. Визначити вихідні умови, пояснити спосіб виконання та додати матеріали, за якими можна перевірити результат.

Звіт і перевірка: подати тематичний продукт, короткий опис виконаних дій та зіставлення очікуваного й фактичного результату. Зафіксувати джерело вихідних матеріалів, виявлені обмеження та запропоноване доопрацювання.

Критерії: відповідність завданню теми; коректність методу; достатність доказів; зрозумілість документації. Розподіл 8 балів наведено в розділі 10.

Практичне заняття 4. Справедливість і доступність

Аудиторний час: денна форма — 2 год.; заочна форма — 1 год.

Завдання: Перевірити модельне AI-рішення за етичними критеріями. Визначити вихідні умови, пояснити спосіб виконання та додати матеріали, за якими можна перевірити результат.

Звіт і перевірка: подати тематичний продукт, короткий опис виконаних дій та зіставлення очікуваного й фактичного результату. Зафіксувати джерело вихідних матеріалів, виявлені обмеження та запропоноване доопрацювання.

Критерії: відповідність завданню теми; коректність методу; достатність доказів; зрозумілість документації. Розподіл 8 балів наведено в розділі 10.

Практичне заняття 5. Людська відповідальність

Аудиторний час: денна форма — 1 год.; заочна форма — 1 год.

Завдання: Побудувати маршрут перегляду автоматизованого рішення. Визначити вихідні умови, пояснити спосіб виконання та додати матеріали, за якими можна перевірити результат.

Звіт і перевірка: подати тематичний продукт, короткий опис виконаних дій та зіставлення очікуваного й фактичного результату. Зафіксувати джерело вихідних матеріалів, виявлені обмеження та запропоноване доопрацювання.

Критерії: відповідність завданню теми; коректність методу; достатність доказів; зрозумілість документації. Розподіл 8 балів наведено в розділі 10.

Практичне заняття 6. Політика та навчання

Аудиторний час: денна форма — 1 год.; заочна форма — 1 год.

Завдання: Захистити політику і сценарій обговорення дилеми. Визначити вихідні умови, пояснити спосіб виконання та додати матеріали, за якими можна перевірити результат.

Звіт і перевірка: подати тематичний продукт, короткий опис виконаних дій та зіставлення очікуваного й фактичного результату. Зафіксувати джерело вихідних матеріалів, виявлені обмеження та запропоноване доопрацювання.

Критерії: відповідність завданню теми; коректність методу; достатність доказів; зрозумілість документації. Розподіл 8 балів наведено в розділі 10.

7 Самостійна робота і заочне навчання

Тема	Зміст самостійної роботи	Денна	Заочна
1	Проаналізувати дилему автоматизованого освітнього рішення. Опрацювати профільні джерела; завершити та перевірити матеріали теми.	9	12
2	Розробити форму декларування використання ШІ. Опрацювати профільні джерела; завершити та перевірити матеріали теми.	9	12
3	Оцінити ризики передавання даних AI-сервісу. Опрацювати профільні джерела; завершити та перевірити матеріали теми.	10	12
4	Перевірити модельне AI-рішення за етичними критеріями. Опрацювати профільні джерела; завершити та перевірити матеріали теми.	10	12
5	Побудувати маршрут перегляду автоматизованого рішення. Опрацювати профільні джерела; завершити та перевірити матеріали теми.	11	12
6	Захистити політику і сценарій обговорення дилеми. Опрацювати профільні джерела; завершити та перевірити матеріали теми.	11	12
Разом	Тематичні завдання, проєкт і підготовка до контролю	60	72

У межах зазначених годин здобувач готує тематичні продукти, інтегрує прикладний проєкт, виконує модульні перевірки та готується до захисту. Обсяг СР денної форми — 60 год.; заочної — 72 год.

Порядок роботи здобувача заочної форми

До контактних занять опрацювати поняття й вихідні матеріали тем 1–3 та подати попередні результати. На заняттях продемонструвати ключові дії, отримати зворотний зв'язок і погодити спосіб перевірки. У міжсесійний період завершити шість продуктів, виконати дві модульні перевірки та інтегрувати проєкт.

Окрема контрольна робота понад зазначені завдання не вводиться. Результати, склад проєкту, максимальні бали та критерії для обох форм однакові. Дистанційне подання і захист організовуються за календарем курсу та локальними процедурами Академії.

8 Індивідуальний прикладний проєкт

Політика відповідального застосування ШІ та розбір етичних дилем

Об'єкт — модельний заклад професійної освіти, фаховий коледж, навчальний центр або його цифровий сервіс. Конкретний кейс узгоджується до виконання завдань. Використовуються вигадані чи належно знеособлені дані. Підсумковий пакет включає:

Паспорт об'єкта: проблема, аудиторія, вихідні умови, межі та критерії результату.

Матеріали шести тем із поясненням їх взаємозв'язку та внесених змін.

Обґрунтоване рішення й порівняння з принаймні однією альтернативою.

Протокол щонайменше двох перевірок: критерій, очікуваний результат, фактичний результат, висновок.

Педагогічне застосування: навчальна вправа або консультаційний матеріал із критеріями перевірки дій користувача.

Аналіз інформаційних та етичних ризиків, доступності й меж перенесення рішення.

Висновки, джерела, декларація використання ШІ та опис особистого внеску.

Рекомендований обсяг пояснювальної записки — 8–12 сторінок без додатків. До неї додаються конфігурації, код, моделі або інші матеріали відповідно до продукту. За командного виконання кожний учасник подає власні результати й захищає свій внесок.

За 25 балів проєкту оцінюються інтеграція, доопрацювання та придатність цілісного рішення; повторне подання незмінних звітів не є новим результатом. За

15 балів захисту оцінюються особиста демонстрація, аргументація та відповіді. Тривалість представлення — орієнтовно 5–7 хвилин із подальшими запитаннями.

9 Методи навчання та методичне забезпечення

Методи навчання: проблемне пояснення, аналіз освітніх кейсів, практична демонстрація, навчальне проєктування, консультації, взаємне рецензування та рефлексія. Аналіз кейсу підтримує РД1; виконання завдань — РД2; перевірка й обговорення — РД3; інтеграція та захист — РД4.

Матеріальне та програмне забезпечення

Текстовий і табличний редактори, Moodle, навчальні кейси та погоджене середовище демонстрації.

Навчально-методичний комплект: робоча програма, силабус, анотація, матеріали шести тем, вихідний кейс, інструкції до занять, шаблони звітів, завдання модульних перевірок і рубрики. Матеріали та календар доступні через Moodle Академії: <https://moodle.socosvita.kiev.ua>. Посилання на курс і графік консультацій викладач повідомляє перед початком навчання.

10 Контроль і критерії оцінювання

Оцінка накопичується за 100-бальною шкалою. Сам факт відвідування не оцінюється. Окремий екзамен не передбачений.

Складова	Кількість і максимум	Разом
Тематичні продукти	6 × 8 балів	48
Модульні перевірки M1 і M2	2 × 6 балів	12
Індивідуальний прикладний проєкт	1 × 25 балів	25
Представлення і захист	1 × 15 балів	15
Загалом		100

Критерії тематичного продукту

Критерій	Бали	Ознака повного виконання
Виконання вимог	2	Подано всі передбачені елементи завдання.
Коректність рішення	3	Метод і результат відповідають вихідним умовам; немає помилок, які спростовують висновок.
Перевірка й аргументація	2	Додано докази, пояснено зіставлення результатів і обмеження.
Якість документації	1	Матеріали зрозумілі, відтворювані, з джерелами та належно захищеними даними.

М1 охоплює теми 1–3, М2 — теми 4–6. Кожна перевірка містить шість коротких ситуаційних завдань по 1 балу: правильне рішення з поясненням — 1; частково правильна відповідь — 0,5; неправильна або відсутня — 0. Максимум кожного модуля — 6 балів.

Критерії проєкту та захисту

Об'єкт	Критерій	Бали
Проект	Аналіз проблеми, контексту та вимог	5
Проект	Узгодженість і коректність цілісного рішення	8
Проект	Відтворювані перевірки та аналіз обмежень	5
Проект	Педагогічне застосування і доступність	4
Проект	Етичність, походження матеріалів і документація	3
Разом за проєкт		25
Захист	Демонстрація результату	5
Захист	Обґрунтування рішення та освітнього застосування	5
Захист	Відповіді й особистий внесок	5
Разом за захист		15

Для критеріїв тематичного продукту, проєкту й захисту застосовуються частки їх максимуму: 100 % — повне коректне виконання; 75 % — неістотні недоліки; 50 % — часткове виконання з істотними прогалинами; 25 % — фрагментарний результат; 0 % — результат відсутній або не відповідає завданню. Викладач пояснює виставлені бали.

Підсумкова оцінка

Залік виставляється за сумою накопичених балів: 50–100 — «зараховано», 0–49 — «не зараховано». Невиконаний вид роботи оцінюється в 0 балів. Повторне оцінювання й оскарження здійснюються за локальними процедурами Академії.

Бали	ECTS	Оцінка для заліку
90–100	A	Зараховано
80–89	B	Зараховано
70–79	C	Зараховано
60–69	D	Зараховано
50–59	E	Зараховано
35–49	FX	Не зараховано; можливість повторного складання

Бали	ECTS	Оцінка для заліку
0–34	F	Не зараховано; повторне вивчення дисципліни

11 Орієнтовні контрольні завдання

Приклади ситуаційних завдань

М1. Для завдання «Розробити форму декларування використання ІІІ» виконавець подав лише кінцевий результат без вихідних даних і доказів. Якої інформації бракує для перевірки? Орієнтир: межі об'єкта, джерело даних, метод, критерій, відтворений результат.

М2. Під час виконання завдання «Побудувати маршрут перегляду автоматизованого рішення» отримано результат, який суперечить попередньому висновку. Запропонуйте порядок повторної перевірки. Орієнтир: перевірити умови й версії, відтворити дії, зіставити докази, розглянути альтернативне пояснення, уточнити висновок.

Питання для самоконтролю та захисту

1. Які поняття, обмеження та критерії перевірки є визначальними для теми «Етична рамка»? Поясніть їх на матеріалах власного тематичного завдання.

2. Які поняття, обмеження та критерії перевірки є визначальними для теми «Прозорість використання»? Поясніть їх на матеріалах власного тематичного завдання.

3. Які поняття, обмеження та критерії перевірки є визначальними для теми «Приватність і дані»? Поясніть їх на матеріалах власного тематичного завдання.

4. Які поняття, обмеження та критерії перевірки є визначальними для теми «Справедливість і доступність»? Поясніть їх на матеріалах власного тематичного завдання.

5. Які поняття, обмеження та критерії перевірки є визначальними для теми «Людська відповідальність»? Поясніть їх на матеріалах власного тематичного завдання.

6. Які поняття, обмеження та критерії перевірки є визначальними для теми «Політика та навчання»? Поясніть їх на матеріалах власного тематичного завдання.

7. Чим обране рішення відрізняється від альтернативи і чому воно доцільне в заданому освітньому контексті?

8. Які докази дають змогу повторити перевірку, а які лише ілюструють виконання?

9. Які інформаційні, етичні та педагогічні ризики обмежують використання продукту?

10. Як пояснити рішення учасникам професійної освіти й перевірити його засвоєння?

12 Організаційні умови навчання

Доброчесність і авторський внесок

Здобувач зазначає джерела текстів, даних, зображень, конфігурацій і коду; відокремлює власні результати від запозичень. Використання ШІ декларується із зазначенням засобу, мети, фрагмента роботи та способу перевірки. Відповідальність за достовірність висновків залишається за автором; конфіденційні матеріали до сторонніх сервісів не передаються.

Безпечне виконання завдань

Технічні перевірки здійснюються лише на погодженому навчальному стенді або тестовій копії. Використовуються вигадані чи належно знеособлені дані. Зміни робочих освітніх систем та перевірки сторонніх ресурсів поза навчальним завданням не допускаються. Для соціальних і педагогічних кейсів дотримуються добровільності участі та конфіденційності.

Подання, доступність і зворотний зв'язок

Календар, канал подання, формати файлів і консультації повідомляються до початку курсу. Пропущене завдання відпрацьовується рівноцінним продуктом. Доопрацювання супроводжується журналом змін. За потреби погоджуються доступний формат, асинхронна демонстрація або рівноцінна навчальна модель зі збереженням результатів і критеріїв.

13 Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси

Основні джерела

1. UNESCO. Guidance for Generative AI in Education and Research. Paris: UNESCO, 2023.

<https://www.unesco.org/en/articles/guidance-generative-ai-education-and-research>

2. UNESCO. AI Competency Framework for Teachers. Paris: UNESCO, 2024.
<https://www.unesco.org/en/articles/ai-competency-framework-teachers>

3. NIST. Artificial Intelligence Risk Management Framework (AI RMF 1.0). NIST AI 100-1, 2023. DOI: 10.6028/NIST.AI.100-1.
<https://www.nist.gov/itl/ai-risk-management-framework>

4. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. Редакцію перевіряють на дату застосування.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

Документи освітньої програми

Академія праці, соціальних відносин і туризму. Положення про організацію освітнього процесу. 2026. Розділи щодо робочих програм та оцінювання; додаток 6.

Академія праці, соціальних відносин і туризму. ОПП «Професійна освіта. Управління інформаційною безпекою». Доопрацьований проєкт, 2026. Розділи компетентностей і результатів навчання.

Академія праці, соціальних відносин і туризму. Каталог вибіркових дисциплін ВК01–ВК33. 2026. Позиція ВК21.

Нормативні положення опрацьовуються за офіційним текстом на дату виконання завдання; програмні інструменти — за документацією встановленої версії. Викладач уточнює конкретні фрагменти джерел для кожної теми та умови доступу до матеріалів.